

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ:

Duch de la Victoria, número 9, 2.^{on}

ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5.

Sumari: Provenza y Catalunya, per N. Verdaguier y Callis.—Pera la Grecia, per L. R.—La lliçó d' En Pereda en la Academia espanyola.—Notes Artístiques, per J. C. y R.—Com més ríchs, mes besties, per F.—Moviment Regionalista.—Llibres y periódichs.—Dietari del Principat.—Notes curioses, per Ramon N. Comas.—BOTILLETÍ SETMANAL: Santoral.—Efemerides.—Fires.—Festes majors.

PROVENZA Y CATALUNYA

La conferencia que En Joseph Soler y Miquel doná 'l passat divendres en la sala de cátedres del Ateneu, parlant d' En Mistral y de son darrer poema *Lou Rose*, fou ensemps pera nosaltres un requisit literari, força saborós per la traça y la elevació de criteri ab que 'l conferenciant tractá l' assumpto, y una satisfacció esponsoradora á la nostra fal·lera d' avivar les comunicacions entre l' esperit-provenzal y 'l de Catalunya.

Des de que 'ns emprenguerem la publicació d' aquest setmanari, may hem dextat de cercar aquell fi, segons les nostres possibilitats, haventhi estat constants perque estám convensuts de que es aquesta una direcció profitosa pera la causa á que servím.

En la literatura catalana s' hi noten principalment tres influencies, la del element popular autócton, la de les lletres castellanes, y la de les franceses. Sens dupte que la primera es la més benfactora no solament de les citades, sinó entre quantes se 'n poguessen oferir. En cambi, la influencia castellana ha sigut y ha d' ésser constantment fatal á les lletres catalanes, impedintlos hi la plena posessió de sos caràcters propis y distintius; y la francesa, ab tot y no tenir tant grossos inconvenients, no es la més apropiada pera la reconstitució y lluhiment de nostra verdadera literatura nacional.

Mes com sía que, per rahó de la varietat de menes en l' enginy literari, son imprescindibles les influencies de les literatures estrangeres, y que, per tant, la qüestió se planteja principalment en lo sentit de quines son aquelles que millor congenien, y més poden mutuament beneficiarse, creyém que fora un gran be pera 'l progrés literari de nostra Patria, que á les influencies castellana y francesa, hi succehís la influencia provenzal.

Diguém, la primera cosa, que açó fora rependre les tradicions de nostra vida nacional y en particular les de nostra vida literaria, lo que ja constituheix un argument de gran pes. Després hi ha que, per les circumstancies que concorregueren al renaxement provenzalista, y també per virtut dels alts ingenis qui han enaltit y enaltexen aquest renaxement, la nova literatura provenzal apareix ab una força d' espontaneïtat y ab una independència verament fora de lo comú, essent, per lo tant, una de les més dominades, en son fondo y en ses formes, per l' esperit de la raça y la força de ses tradicions. Y com que, per parentiu de la sang y per tractes íntims y llarchs, d' empremta fonda, el poble provenzal y 'l catalá, ténen especialíssimes semblances de temperament y d' inclinacions, resulta que la influencia que exercissen en les catalanes les lletres provenzals es la menys allunyada de la del geni propi, y per consegüent, la més beneficosa que 's pot aténier.

Prova y manifestació ensemps de lo que acabám de dir es lo fet de la coincidència entre 'l despertar del nacionalisme provenzal y del catalá, convenient maravellosament fins en la successió de les fases del renaxement, iniciat per la restauració literaria, y acabant per la proclamació de revindicacions polítiques, qui no tenen altres diferencies que les imposades per la circumstancia d' éstar la Provenza unida á la França y nosaltres á la Espanya.

Hi hagué una temporada, quan los respectius renaxements no s' havien encara mogut de la esfera literaria, que les relacions entre Provenzals y Catalans anaven estrenyentse, y, en honor de la veritat hem de confessar que qui més va guanyarhi en lo tracte fou la literatura catalana, á la que braços germanívols de Provenzals alçaren y feren lluhir en les altures, ahón may los castellans hagueren ni volgut ni pogut axecarla.

Mes avuy son aci pochls los qui saben d' En Mistral altra cosa que 'l seu nom y 'l títol d' un

dels seus poemes, y poquíssims los qui tenen notícia d' En Roumanille, d' En Aubanel, d' En Mathieu, d' En Gras, y d' una colla més de *dii minores* de la literatura provençal, qui han creat un tresor literari d' una importància, d' una originalitat y d' una força espontànea maravelloses, en les quals hi trobarien un esbarjo no sospitable 'ls sedents de santa bellesa, y una déu abundosa y sanament fecondanta los escollits per la inspiració creadora.

Per açó, y perque, ademés, Provença y Catalunya podrien donarse la ma y recíproca ajuda en la creuada de reconquesta de llibertats pera les que abdues sospiren, hem cregut sempre que era fer bona obra de patriotisme treballar pera l' establiment de relacions íntimes y ben seguides entre provençalistes y catalanistes. La col·lecció de nostre setmanari es bon testimoni de que hi hem fet tot lo que hem pogut.

La conferència d' En Soler y Miquel podria ser una galant empena cap á la realització de nostre desitg. L' assenyalament que, davant d' un auditori triat y devot, va fer de la gran figura del mestre de Maiano, la anàlisis esbossada, però prou indicativa, que, ab molt acert, va fer dels tirats característichs del geni d' En Mistral, y la feliç traducció d' una pila de passatges del poema *Lou Rose*, convenceren plenament als oyents, y 's veyá be en los comentaris que, en los rotllos, se feyen sobre la conferència, que á molts se 'ls havia obert un horitzó tot ple d' atraccions...

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

PERA LA GRECIA

La actitud de la Grecia enfront de les imposicions injustes de les potències d' Europa es un espectacle sublim, y, al mateix temps, un exemple plé d' encoratjaments pera 'ls qui sospirám per l' adveniment de la deslliuració dels pobles qui patexen esclavitut.

Per tot arréu ressona unánim lo crit d' entusiasme y simpatia á favor de la generosa valentia de la nació grega. Aquets entusiasmés y simpatia los senten especialment los patriotes catalans, com ho ha demostrat la premsa catalanista y 'l Missatge que estampárem la altra setmana.

Ara s' han posat de concert, per iniciativa de la *Unió Catalanista*, totes les associacions y periódichs de la Causa, y han sotscrit un document endressat al Rey de Grecia, testimoniant l' aplauso ab que 'ls catalanistes veuen la heróica resolució presa á favor dels seus nacionals víctimes de la bárbara tirania dels turchs. Ahir ves-

pre degué tenir lloch la solemne entrega d' aquest document al representant de Grecia en aquesta capital.

Per la nostra banda, desitjosos de ferhi 'l nostre possible, tenim intent de dedicar al assumpto un número especial, que, ajudant Deu, será 'l del próxim diumenge. Confiám en que, mercés á la bondadosa col·laboració de distingides personalitats, podrém oferir als nostres amichs una cosa digna del noble fi qui la inspira.

L. R.

LA LLIÇÓ D' EN PEREDA

EN LA ACADEMIA ESPANYOLA

La positura que ha pres En Pereda al fer sa entrada en la que *fixa, limpia y da esplendor*, ha estat ben apropiada á la superioritat del mestre santanderí sobre 'ls actuals escriptors en llengua castellana.

En ses noveles havia provat gallardament que 'l literat bon *provinciano* de sa terra, pot dur al tresor literari d' un Estat riqueses de vi-
vor, de sanitat, d' acoloriment y d' hermosura que no pot trobar l' ingeni quan, per una rahó ó altra, es privat de la comunió lleal, plena y mútuament confiada ab el medi connatural del esperit en lo qual y á través del qual ha tingut les primeres, més pures y fecondes visions dels homens y de les coses.

Ara, en lo discurs d' entrada en la Academia, ha demostrat que no fora aquesta com es una especie de quartel d' inválits, sino un foguer de extesa irradiació intelectual si, per comptes d' arredossarse en ella 'ls desembarcats per la escuma de la mareya parlamentaria y les celebritats enneulides qui grillen y crexen en la atmosfera dels salons madrilenys, eren cridats á ferhi repercutir la llur acció les intel·ligències qui viuen esbadellades en ple ayre, rebent de una naturalesa ab qui 's troben, *ab origine* y per simpatia, compenetrats, ensenyances é impressions qui son impuls, guiatge y materia primera d' obres realment vives, y per açó més superiorment hermoses.

La lectura dels discursos d' entrada en la Academia suprema del Estat espanyol, solen fer venir son des de la segona ratlla. Discursos de cerimonia, escrits pera complaure al moderantisme espantadís d' una majoria de glories literaries de rebrech, ó en res ni per res poden interessar, ó, tot lo més, son un seguit molt llarch de pàgines escrites ab mirament, corretgides ab molts escrúpols, abundants d' erudició y de caragoleigs retòrichs, però desanimades, fredes, ab una certa farúm de cosa morta que 'n fa

apartar els ulls de gust, quan ja la atenció fa estona que no sap estarhi.

Aquest desprestigi de la classe 'ns fa temer que no serà gayre llegit lo discurs d'entrada á la Academia d' En Pereda. Y es de doldre, perque una pila de gent s' hi perdrán un pler espiritual dels que 'n proporciona pochs la literatura de la llengua imposada, y, ademés, dexarán de tenir una propagació, que prou convé, les bones idees per les qui s' ha mogut la ploma del mestre.

Nosaltres ab la bona fi de contribuir en lo que puguém á impedir que hagi predicat en lo desert l' escriptor eminent á qui 'ns enorgulleix poguer anomenar amich estimadíssim, traduhim á continuació los bocins en que la ideamare del discurs es més palpablement enunciada:

«La novela á qui vull referirme (*la novela regional*) te més punts de contacte ab la naturalesa que ab la societat; ab la eternitat del art que ab l' humá artífici de les *circunstancies*; y casi m' atrevesch á assegurar que en poques nacions del mon te aquesta branca important de la literatura tant ben fonamentada sa rahó d' ésser com en la Espanya, quina unitat moral es, per la fermesa de sa cohesió, tant de notar-se, com la falta d' ella en sos precedents històrichs y etnogràfichs, y en ses costums, climes y temperaments. S' imposa, per lo tant, aquí la novela regional, com s' imposa l' sentiment qui la engendra y produheix: lo regionalisme, passió respecte de la qual te l' vulgus dels qui discorren en los centres populosos y descolorits molt errats conceptes.

«En opinió d' exos estudiosos, lo sentiment, ja no la passió, del regionalisme conduheix al esquarterament y aniquilació de la colectivitat històrica y política, de la patria de tots, de la *patria gran*. No sé si hi haurá algun cas d' aqueſt, en terra espanyola, y, ara com ara, ho nego, puix no l' se capir en ma llealtat de *castellano viejo*; pero hi sigui ó no, no es aquest lo regionalisme en que jo crech y que exalto, y 's nodreix del amor al terrós nadiu, á ses lleys, usos y bones costums; á sos ayres, á sa llum, á sos panorames, horitzóns, á ses festes y ceremonies tradicionals, á ses rondalles y balades, á la flayre de sos camps, als fruyts de ses cullites, á les marinades de sos istius, á les foguerades de sos hiverns, á la mar de ses costes, als monts de ses fronteres; y com á compendi y suma de tot açó, á la llar ahon s' ha nascut y s' espera morir; al aplech de familia soplujada devall del seu sostre, ó á les ombres venerades dels que hi acabaren, però que ressuciten en la memoria

y en lo cor dels vius, en cada prech dels qui demanen per los morts, entre les tenebres y l' august silenci de la nit; á la veu, que may s' oblida; de la campana de la iglesia vigilant... Y així, per aquest orde, fins á lo que no 's conta per nombres.

«Donchs á aquest regionalisme jo l' tinch per saludable, elevat y patriòtich; y no comprench que se l' puga conceptuar d' una altra manera menys honrosa sense desconexer y confondre de una manera llastimosa los organismes fonamentals dels Estats; organismes quina consistencia no dimana d' unes quantes lleys estampades en un paper, per la convicció ó la conveniencia d' uns quants hòmens erigits en legisladors, sinó de quelcom que l' bon Deu posá en la essencia d' altres més humils; quelcom que mes pertoca á la ànima que al cos; al esperit que s' enlayra, que á la materia baxa; quelcom de que no fan esment los hòmens perjudicats del vértich de la preponderancia en tots los cayres de les humanes ambicions, y que, no obstant, es la única sang rica que va quedant en lo cos social, medi podrit, á hores d' ara, si no menten les senyals de que tots vos planyéu á cada instant en llibres y papers.

«... sé l' petit preu que aquestes minucies de la vida obscura y semi-patriarcal, atenyen en lo mercat en que tant pujat valor tenen los anomenats *grans interessos* de la vida moderna; però també 'ns consta, ben de cert, que no son tant de despreciar entre 'ls hòmens d' enteniment ben conreat qui encara 's resistexen á dexarse menar entre les ramades de Epícurus, perque saben que tenen una ànima, la que necessita, per son destí y origen, un ambient pur ahon respirar, y que aquest ambient no es abundós en l' espay en que 's remenen les desfrenades ambicions qui imprimexen segell y caràcter als temps que corren y á la gent que s' estila. De totes maneres, y per açó l' apunto, lo dato no dexa de ser de força contra 'ls estudiosos qui diuen que l' entussiasme pera la *patria xica* apetita l' amor á la *patria gran*. ¡Com si la idea de tota aquesta patria no capigués en aquell bocí d' ella! Com si fins pera donar per ella la vida, no fos agulló mes poderós que una vaga é imperfecta abstracció simbólica, lo conexement y possessió d' una realitat palpable.»

NOTES ARTÍSTIQUES

Saló Parés.—Tercera Exposició del Círcol de Sant Lluch.

Per la activitat que 's notava aquests darrers dies entre los socis del Círcol Artístich de Sant

Lluch; per lo cartell d'anunci de la Exposició, (obra magníficament reproduïda que proclama la bona ma d'En Joan Llimona) y per les esqueles de convit (á les que En Joan Serrahima ha donat caràcter y originalitat á més del seu ayre de riquesa), y altres antecedents, presumiam que 's preparava una solemnitat artística. Y, en efecte, la solemnitat ha vingut, encare ab més esplendor y ressonancia de la que esmaginavam.

Confessém desseguida que no es perque lo conjunt de la exposició sia de un tó superlatiu may vist, no (en la exposició hi ha de tot: desde les obres sólides y d'esforç extraordinari, que han fet los socis més reputats, á les obres insignificants y deficientes que han fet aquells socis que aspiren á artistes ó 's planten á aficionats); sino perque, presidint la manifestació, hi ha una escultura, obra original d'En Joseph Llimona, que ja la sentim gambejar enllá del Pirineu, conquistant fama al seu autor y renom al art de nostra patria.

Ja ho hem dit y tant de bó que haguessem de tornar endarrera; mes la veritat es que no confiám gayre en los gustos, ni en la intelectualitat, ni en les butxaques d'aquí pera desfer aquell pronóstich.

Aquí, no tenim memoria de cap obra d'art que 'ns haja fascinat tan de sobte y tan completament com aquest grupo que l'autor titula *La Comunió*, y per axó no recordém tampoch haver agafat may la ploma com avuy, de tan bona gana, pera comunicar nostra impressió als llegidors de LA VEU.

La descripció del grupo es fácil: dues noyes agenollades devant la barana del presbiteri al moment de rebre la sagrada forma. La una, vestida pobrement, ja la ha rebuda y s'enretira ensimismada, y la altra, vestida ab luxo, encare ab la tovallola entre mans, alarga lo coll, adelanta lo cap y obra los llabis com hipnotisada per la atrayent partícula. Axó es lo que 's veu en aquelles figures (representades de mitg cos en amunt); are, lo que fan sentir, ja es més difícil explicarho.

Allí la naturalesa, los modelos no han fet mes que oferir la materia prima al escultor; han estat la excusa pera esteriorisar la obra que l'autor devia covar, feya temps, molt endintre, puix may havíam vist la plástica encarnant una dossis tan forta de idealitat. La forma, lo corpóreo, si be 's poden palpar, com lo més real y ple de vida, fuig aviat de la vista y la admiració 's concentra sobre aquelles ànimes pures y delicades que escampen mística essencia y perfums ubriacadors. La flor camperola, humil y senzilla, colltorsa lo caparró y plega, com pétals, sas mans damunt lo pit com pera no perdre una gota ni una boyrina de evaporació de la celestial rosada

que te amarat lo seu esperit; y la flor de invernacle, vistosa y empolaynada, se redressa, com ullpresa per aquell raig de sol que li fa cloure les parpelles y encéndrela en ansiós arrobament fentli perdre la esma del món; y abdues flors van de costat, aparellades, fent un sol ram, com pregonant que Deu nostre Senyor, en sa infinita misericordia, lo mateix entra trionfant y de bon grat á la casa del pobre que en lo palau del rich, lo mateix viu y procura lo regne de la pau y del amor entre la gent creyenta de ciutat que entre la gent devota de montanya.

En aquelles figures, que son induptablement la obra mestra del talent y del bon gust d'En Llimona, s'hi transparenten aquells estats de ànima y s'hi llegeix aquesta doctrina. No sabém de ningú de casa que haja arribat tan amunt. D'ell pot dirse lo que en solemne ocasió En Brunetiére ha dit d'En Puvis de Chavannes «que ha ficsat lo impalpable.» Es á dir, que ha tingut lo poder de evocar per medi de la materia «una visió que alegra y purifica la mirada dels hòmens; y per medi d'aquesta visió, lo poder de sugestionarnos somnis que 's resolen en pensaments; y lo poder, en fi, damunt les ales de aquestos pensaments axecarnos molt per sobre de les engunies de la vida y de les prosayques preocupacions de la realitat.»

Are, donchs, En Miquel Blay haurá de cedir lo primer lloch que ocupaveu los *Primers Frets* al grupo *La Comunió*, que, resoltament, senyalám com la obra mes capdal que ha produhit la moderna escultura catalana.

* *

Després d'haver tocat aquest redoblant en la caxa y ab les baquetes mes grosses que, feya temps, molt temps, teniam desades, casi no 'ns queda espay ni humor pera dir res de tot lo que fà companyia á la escultura d'en Llimona. Ab tot recordém haver mirat de bona gana lo *Musclayre* d'en Cardona y les escultures d'en Renart y d'en Devesa, y en la secció d'arts decoratives un *busto decorat* d'en Oliva y los *croquis y treballs litogrífichs* que los senyors Utrillo y Rialp fan ab una perfecció insuperable.

De la secció de Pintura s'ens han quedat á la memoria les obres següents: *Cap al tart*, d'en Galvey, que es lo mes pastós y mes de debó á que pot aspirar un paysatgista; *Musclayre*, marina lluminosíssima que prova fins ahon arriben l'art y la habilitat d'en Baixeras; *La Sagrada Familia*, d'ell mateix, resulta original y tractada ab una simplicitat y una tónica que puvinejan; *Mitg-dia*, y *Armonia* d'en Joan Llimona, lo primer una preciositat, l'altre desigual; *La serra llarga* casi, casi tot fantasia y *Les pla-*

nes, casi, casi tot veritat d'en Vancells, que, quan vol estudiar, ho fa molt superior; *L'Anunciació* é *Ilusions*, d'en Riquer, lo primer es deliciós y lo segon una *trouaille*, y abdos son mostra de lo refinats y sumptuosos que poden resultar los temes agafats purament com á materia decorativa; *Flors de la costa*, d'en Mestres, quadro d'un treball sério però desproporcionat ab l'interés del assumpto, y varis quadros, retratos, estudis y dibuxos d'en Utrillo, d'en Capdevila, Nuviola, Sardá, Vives, Torres, Hoyos, Berga, Xiró, Amigó y Buxareu que son los que mes evidentment hem vist adelantar.

No sápigam greu als socis del Circol de Sant Lluch que acabem la ressenya de la seva tercera esposició tan á corre cuyta. *La Comunió* d'En Joseph Llimona ab la seva llum potentíssima y radiant eclipsa lo brill que pugan tenir les seves obres. Quédintse, donchs, á l'ombra de bona voluntat, ab lo consol de sapiguer que la esposició d'avuy es la millor que han organísat y cedexin la dreta al seu company que axís, nosaltres podrém tenir la tranquilítat de haver complert ab tots, per alló de *à tout seigneur tout honneur*.

J. C. Y R.

COM MES RICHES, MES BESTIES

Passa un enterro.

El cotxe dels morts va tot cobert de draps negres ab sarrells d'or; els cotxeros tots mudats, ab barret de copa, sabatasses velles força enllustrades, y, á sobre de la levita negra de panyet, la cadena de ferro lluhent, que vol dir que á ne'l qui amarren ja té cadena perpétua...; els cavalls —n'hi van vuyt ó deu— també tots vestits de negre y ab uns plumerols al cap com de barret de general antich...

La gent, apinyada á la acera, s'miraven tota aquella riquesa: el cotxe, ls cavalls, els cotxeros, el baul ab anelles de plata y lletres daurades, y tot carregat de corones...

Allá, al peu del acompanyament, una colla de dones feyen comentaris. Una que salta y diu, tot rihent:

—*Com mes richs, mes besties!*

Un senyor del dol s'enfada. Increpa á la dona: —Poca penal tingui mes respecte á un enterro, y al dolor de... La dona li respon. —¿Qui li ha dit res á vosté?... Ningú li demanava... ¿Per qué s'hi fica?... Jo no he dit res que ningú hi pugui tenir que dir... —Lo senyor, fora de cassola: —Encara té vergonya d'enrahonar axís?... —Se fa un rotllo de gent... Lo senyor crida, manoteja...

La dona l'avalota ab un derrotxe de pensaments triats...

Arriba un municipal: —¿Qué ocurre?... Pero, cállese, dona!... que se explique el senyó... Repito que no hablen todos xunts... Vah, vah, vengase usié al cuartelillo; venga, dona, venga, allá podrá hacer sus deposiciones... ¿Qué no quiere ir?... Si no quiere de grat, á la fuerza...

(La dona al fi segueix, tot plorant feta una Magdalena).

AL CUARTELILLO

La dona.—Senyor Comandant, jo...

El Comandant.—Primer que enraioni la autoritat... Diga, guardia, qué ha sucedido?

(El municipal explica lo del esbalot y lo que havia dit la dona).

El Comandant, á la dona.—De modo que vosté s'ha permès insultar á un mort y ofendre ls sentiments d'una familia adolorida per la pérdua d'un ser estimat?

La dona, tota espantada.—Peró, senyor Comandant, si jo no he fet res de tot axó... ¿Qué diu ara?... Aquest municipal, com que enrahona en castellá, li deu haver explicat alguna empatotada... Jo, senyor, no he dit res d'axó, ni que ningú hi pugui tenir que dir; si jo...

Comandant.—¿Vosté no ha dit: «Com més richs, més besties»?

La dona (feta una mar de llágrimes).—Ah!... si es per axó, si senyor, que ho he dit... (tota trémola).

Comandant.—Donchs veu com lo guardia no ha contat res de mal?... ha dit lo cert. Vosté ha...

La dona.—Peró ¿y quin mal es axó?... Jo no he insultat á ningú...

Comandant.—Cóm que no?... Vosté ha...

La dona.—Peró, senyor, que per ventura no es cert lo que he dit?

Comandant.—¿Cóm?

La dona.—Sí, senyor, si senyor que ho es de veritat. Vegi, quan jo m'mori, que som una pobra, vegi si n'hi tindrè tants de cavalls al cotxe... ¿Per qué les hi han posat tantes besties sinó perque devia ser molt rich el mort?

Lo comandant, no pot aguantarse'l riure. Quan s'ha ben escurat lo coll, diu á la dona: —Be, vagi, vagi per avuy... Però un altre dia no sigui tan xistosa, que li podrien costar cares les brometes...

La dona.—Gracies, senyor, pero també vosté vegi que ls municipals fassin tan cabal dels senyors com dels pobres... ah! y fassils parlar en catalá, que ells sabrán be'l que dihém y nosaltres el que aquí conten.—F.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Lo divendres dia 27 del mes passat, tingué lloch ab gran solemnitat, en la sala de Cent de nostra Casa de la Ciutat, l'acte de posar lo retrato del popular poeta Frederich Soler en la Galeria de Catalans Ilustres. La sessió començá á dos quarts de deu del vespre, baix la presidència del alcalde Sr. Nadal y ab assistència del Capità general, representacions del Cos Consular, de la Diputació, de la Universitat y de la familia del malaguanyat poeta á qui era dedicada la festa. Després de llegir l'acort del Ajuntament en virtut del que's celebrava aquella sessió, los Srs. Blanch y Piera, Riera y Bertrán y Vidal y Valenciano, llegiren respectivament un fragment del poema «Las alas negras,» altre del drama «Lo ferrer de tall,» y la poesia «Lo baster del Esquirol,» que foren rebuts ab grans aplaudiments.

Entre 'ls aplausos del auditori, lo Sr. Nadal descorregué la cortina que tapava 'l retrato d' En Soler, degut al pinzell del notable artista D. Arcadi Mas y Fontdevila.

Lo celebrat autòr dramàtic Joseph Feliu y Codina llegí un ben escrit treball biogràfic d' En Frederich Soler, en que's posen sobre tot de relleu los mérits que te d'agrahirli la Patria Catalana com á fundador del Teatre catalá. La obra del Sr. Feliu fou coronada per l'auditori ab una veritable ovació.

Lo Sr. Alcalde tancá la sessió ab un correcte parlament de gracies.

La concurrència sortí molt satisfeta del acte, per més que molts dels presents fern notar la impropietat de que la llengua catalana sols s'hi hagués sentit en les obres de En Soler, en una festa dedicada á honrar la memoria d'un escriptor exclusivament catalá.

—Del jove poeta y fervent catalanista En Joan Clapés y Corbera hem rebut un recull de poesíes estampades en un volúm de presència agradosa y titolat *Englantines y Violes*. Agraí'm l'obsequi y parlarem del llibre.

—Heusaquí 'l text de la notable carta ab que 'l doctor Rubió y Lluch respongué al ofici de felicitació que va enviarli la *Associació Popular Regionalista*, per les conferencies que sobre Literatura catalana está donant en la Universitat:

«Lo atent ofici que aqueixa Associació de sa digna presidència, m'endressá ab fetxa de 20 de janer prop passat, ha sigut pera mí una recompensa de prehuada válua y un estímul encoratjador. Tant de bó que mos merexements estiguessin á la altura dels desitgs de la Associació Popular Regionalista, qui tant probat té son amor á Catalunya; y Déu vulga que més forces físiques me permetin dur á cap la honrosa tasca que m'han encomenat lo meritíssim senyor Rector y la Facultat de Filosofia y Lletres de la Universitat de Barcelona. La Geografia, l'Historia, lo Dret, la Llengua, la Literatura, l'Art y la Ciència de Catalunya, han de tenir un lloch de honor en aquesta Universitat, si ha de aspirar algun dia á ésser digna del dictat de Catalana ab que tots voldríam adornarla y no un centre docent abstracte qui no reb sa vida de la terra matexa ahon difundeix sos conexements, ni enfonsa en ella sos arrels.

«A aquesta obra, que crech neessaria y meritoria, he volgut contribuir ab mon petit concurs individual, y aquest

intent, sens dupte, es lo que ha volgut premiar la *Associació Popular Regionalista* ab sa coral felicitació. Rebi per ella mon humil tribut d'agrahiment, mentres me poso á ses ordes, aparellat sempre á son servey y honor.

A. RUBIÓ Y LLUCH.»

—La important publicació *Les Maitres de l'Affiche*, que s'edita á Paris mensualment, publica una precisa reproducció de l'anunci que, pera la darrera Esposició general de Belles Arts, compongué nostre pintor dibuxant don Alexandre de Riquer.

—Nostre benvolgut amic y company de causa D. Narcís Fuster, ha sigut nombrat soci honorari del *Foment Regional* de Sant Martí de Prevensals.

—En lo concert que la tarde del passat diumenge tingué lloch en l'*Orfeó Catalá*, les tres seccions reunides cantaren diferentes composicions de Brudieu y Victoria; 'l chor d'hómens interpretá la «Ave María» de Pallestrina, los «Goigs y Planys» de Clavé, «L'Emigrat» y «Sant Dilluns,» y 'l de noys, la composició «L'Hereu de casa» y algunes altres de molt bon gust. La Sra. D.^a Emerenciana Wherle, després d'haver cantat lo «Cants dels aucells,» acompanyada per lo chor d'hómens, y algunes cançons gregues, dirigí á algunes senyoretas orfeonistes que aisladament cantaren escullides cançons de nostra música popular. Després d'haversé cantat per lo Sr. Campmany y altres algunes cançons catalanes, tagales y asturians, finí tan notable sessió ab la patriótica cançó «Los segadors.»

L'auditori que era molt nombrós, aplaudí á tots quants van pendre part en la festa.

—La societat choral *Enterpe*, celebrá 'l diumenge passat una sessió literaria musical dedicada á honrar la memoria del inolidable Clavé, ab motiu del 23.^e aniversari de sa mort. Se cantaren diferentes composicions del malaguanyat mestre, y s'interpretaren altres composicions musicals, llegintse ademés poesíes, entre elles una de Conrat Roure, titulada «Al 23 aniversari,» que fou coronada ab una entusiasta ovació.

—Lo dia 26 del mes passat, y en celebració del acte de posarse lo retrato d' En Frederich Soler en la Galeria de Catalans ilustres, tingué lloch, en lo Teatre Romea, una funció en honor del fundador de nostre Teatre nacional. Se representaren les obres d' En Soler, «Batalla de Reynas y «Cura de Moro» y en l'entremig d'abdues obres, se llegí un fragment del poema «Las alas negras,» estant la escena arreglada ab lo bust del popular poeta y altres apropiats ornaments.

—Divendres al vespre fou donada en l'Ateneu Barcelonés per En Joseph Soler y Miquel una confereccia en catalá sobre En Mistral y son poema *Lou Rose*. Com que se refereix á aquesta conferencia l'article de nostre company, Verdaguer y Callís, nos abstením de comentaris, limitant-nos á consignar que la distingida concurrència que omplia 'l saló de sessions, demostrá sovint l'agrado ab que oía al conferenciant, saludantlo al acabar ab una llarga salva d'aplausos.

ESTRANGER

Bélgica.—Lo passat diumenge tingué lloch la gran manifestació flandesa acordada pera 'l dia citat en lo meeting de Gand, com diguerem. Hi hagué, no obstant, una variació en lo programa, consistent en que, prohibida la manifestació á dintre de Bruseles, hagué de efectuar-se en la barriada forana dita Schaerbeek. Apesar d'aquesta con-

tradició, l'acte resultà grandios, molt animat y ab orde extraordinari.

Des de les 10 del dematí, comensaren á arribar colles de manifestants, vingudes de les diferents provincies de Flandes. Al cap de poch, la gran plaça de Liedts era plena de gom á gom. Infinitat de banderes, de tota mena de draps, y diferents pintures ó brodats y adornades ab lo lleó tradicional, onejaven enlayre, y quan lo sol, esquinsant la boyrada, va fer sa aparició, lo colp de vista de la plaça nomenada y dels carrers vehins produhía un efecte indescriptible, diuen els periodistes qui, per ofici, hi sigueren.

Organisada la manifestació, emprengué la marxa, conduhida per les notabilitats de la causa flandesista, entre les que cridava molt la atenció, per l'entusiasme que sa presència y sa paraula causaven en la multitut, lo capellá Daens, diputat d'Alost. Entre músiques y cantades patriótiques, la manifestació va fer lo seu curs, fins al indret assenyalat pera la dispersió. La qual efectuada, los manifestants se dirigiren cap al Teatre Flandés, ahon havia de celebrarse 'l meeting.

Mentres los concurrents esperaven la constitució de la taula presidencial, escoltaren, posantse tots drets, y acompanyantlo á chor lo cant flandés *Ons Vlaanderen*, de Peter Benoit. En la sala, que vessava de gent, s'hi distingien una colla de diputats de tots los colors, des de 'l católich al més rabiós socialista.

Lo meeting va obrirse á dos quarts de dues, sots la presidència d'En Van Driessche.

En *De Backer*, d'Anvers, després de manifestar que 'l 28 de Febrer constituheix una fetxa inoblidable pera 'l poble flandés, digué: «Flandes s'ha desvetllat avuy mes fort que may. Los flandesos saben lo que volen y lo que poden, y la nomenada que sapigueren conquerir altre temps, sabrán esténdrela per tot lo mon. Si han tardat á reclamar llurs drets, la seva victòria será per açó mes esclatanta; Flandes se convertirà en un paradís del mon civilisat.»

En *De Vriend*, saludat al aparexer ab una llarga salutació d'aplausos, se felicitá d'haver pogut portar una pedra á la edificació del monument flandés. «Gloria, digué, als qui veneren sa llengua y estimen á sa patria! En los mijers de persones ací presents no hi bat sinó un cor, ple del sol pensament de la igualtat pera 'ls flandesos lo mateix que pera 'ls walons...»

En *Coremans* parlá de la igualtat de les llengues sots lo rey Guillem; després, de la reacció que seguí á la revolta del any 1830 provocant la situació actual que 'ls flandesos consideren abusiva. Y acabá predient la victòria de les reivindicacions flandesistes.

En *Prayon Van Zuylen* diu que 'l govern, de grat ó per força, haurá de conformarse al voler dels flandesos, «perqué 'ls nostres drets son sants y sagrats.»

Lo reverent Daens pbre., després d'una manifestació á llahor d'En Coremans, recordá la primera victòria obtinguda en la Cambra, ahon los oradors pogueren cap y á la fi parlar flandés, é insisteix sobres la necessitat d'una igualtat completa dels flandesos y walons devant la llei. Al acabar En Daens lo seu discurs, la concurrencia entoná un himne compost á honor del venerable sacerdot.

En *Ansele*, diputat socialista, troba en lo fet de sa elecció á diputat per 60,000 liegesos la prova de que 'l poble es partidari de la igualtat de les llengues. «La qüestió flan-

desa es més una qüestió de classes que no pas de races... I 'l home te dret de parlar la llengua que estima y de moures segons son voler.»

En *Devilliers*, un waló qui parla admirablement en flandés, doná també la rahó als partidaris de la igualtat de les llengues.

En *Reynaert*, presentá una orde del dia en favor de la adopció de la llengua flandesa com á oficial y preconisant la creació d'un concell flandés encarregat d'elaborar projectes de llei favorables al poble flandés. Aquesta orde del dia fou aprobada por aclamació.

Suissa.—Diumenge hi hagué lo *referendum* al poble de la llei relativa á la creació d'una Banca d'Estat. Lo projecte, com fa temps indicarem ací mateix, era sostingut ab ardor per los radicals qui, per rahó sens dupte de conveniencies polítiques, han alçada bandera á favor de la centralisació. En aquest particular apoyaren als radicals los socialistes. Uns y altres, apesar dels grans esforços que han fet y de la activitat desplegada, n'han sortit xasquejats, puix lo sensat poble suis ha rebutjat lo projecte per 250,000 vots contra 190,000. Un colp més, donchs, han guanyat la batalla en l'exemplar Estat, los principis lliberals de la autonomia cantonal sobre les tendencies doctrinaries dels centralistes.

LLIBRES Y PERIÓDICHS

LA VANGUARDIA. Barcelona, 28 de Febrer: *La semana en Barcelona*, per J. Roca y Roca. Entre altres temes interessants á la vida catalana, conté una necrologia del difunt arquitecte N' Elias Rogent, ab datos y consideracions d'importancia.

LA ACADEMIA CALASANCIA. Barcelona, 4 de Març: *Seccion oficial: Acta de la sesión privada, celebrada el dia 21 de Febrero de 1897*, per Ramón Boter. Conté un escelent extracte de la discussió promoguda per lo soci senyor Francisco y Maymó sobre la Escola étich-jurídica, quin criteri defensaren lo citat y 'l senyor Barella, combatentlo 'ls seus companys senyors Solá y Comas. *Teatro Catalán: Terra baxa-La Melpómene-Un home de sort-La Fada del estany*, per Valeri Serra Boldú.

L' OLOTÍ. Olot, 28 de Febrer: *Sobre la gramática de la llengua catalana de N' Ignasi Ferrer y Carrió*, per Y. S. Troba que l'estudi del Sr. Ferrer sino es perfet, va per bon camí, y l'empeny á seguirlo. Altrament conté l'article observacions interessants sobre la ortografia de nostra llengua.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 26.

Se coloca, en sessió solèmne celebrada en lo Saló de Cent de Casa la Ciutat, lo retrato del capdalt dramaturg D. Frederich Soler y Hubert en la galeria de catalans ilustres. Llegeix una ben escrita biografia del malhaguanyat escriptor D. Joseph Feliu y Codina.

Dia 27.

La Junta directiva del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro va á fer assaigs ab lo carburo de calci contra la filoxera en les vinyes que poseheix en la Torre Blanca lo senyor Marqués de Monistrol.

Dia 28.

Segons notícies comunicades desde Roma á una publicació catòlica, ha mort l'arquebisbe de Rio Janeiro, Monsenyor Joan Ferrán Esteve Esberard, qui havia nascut en aquesta ciutat lo dia 10 de Octubre del any 1853, creyentse que ha sigut víctima dels fracmasons, per haverse negat á tributar los honors funeraris al cadavre d'un excomunicat.

Dia 1.

Surt del Teatre Tívoli una cabalgata infantil, atrayent gran gentada al curs per hon havia de passar. Hi assistiren gran nombre de cotxes ocupats per nens y nenes disfregats cada hu ab lo major bon gust. Fou organísat l' erpectacle pera recullir donatius á favor del Sanatori de la Creu Roja. Y es bo confessar que fou la nota més impottant y atractiva del Carnestoltes d'aquest any.

Dia 2.

Se publiquen les bases á que han d' atendre los qui volgan pendrer part en lo concurs nacional lliure de progetes d' un monument que s' ha d' axecar á la bona memoria del Excm. Sr. D. Francisco de P. Rius y Taulet.

—Se celebra en lo passeig de Gracia un certámen velocipedista al que hi concorran distingida concurrencia de senyoríu, á pesar del vent que fá.

Dia 3.

Furioses ventades ocasionen molts danys en los arbres dels passeigs y en los edificis. Hi ha moments que s' fá molt difícil poguer transitar per los carrers. Açó priva de sortir á fora molta de gent. Comensen los sermons quaresmals en les iglesies essentne, se pot dir tots en castellá; fins en algunes iglesies ahon anys enrerase feyen en catalá, are no s' hi fán. Lo P. Maresma, predicador de la Catedral, qui á Girona predicava en catalá, á Barcelona predica en castellá. No hi ha alguna disposició sinodal sobre açó?

Dia 4.

En lo saló Parés s' inaugura l' Exposició del Circol de St. Lluch. Los cartells anunciadors estan redactats en nostra parla.

Notes curioses.

Dimecres de Cendra.—Des de temps immemorial, la campana major de la iglesia de Santa María, á dos quarts de dotze de la nit del dimars, comensa á tocar batallades, de dues en dues y de tres en tres, des de un quart avans de la mitja nit, recordant als qui encare s' divertexen ab les bromes del Carnestoltes que l' temps quaresmal arriba. No hi havia, en temps dels nostres avis, necessitat de que la autoritat donés disposicions perque á les dotze de la nit se retiresen les disfrees.

L' endemá succehia á la gatzara una quietut que s' feya molt notar. Lo poble acudia á les iglesies á la imposició de la sagrada cendra. Despullats los temples de tot adorno, ostentaven lo vel quaresmal y donaven comens als sermons propis d'aquest temps los predicadors qui diariament cumplien ab una tasca tan meritoria, com encara se practica en les catedrals. Des de aquesta diada fins á la Pasqua de Resurrecció, se paraven totes les diversions; los bacallaners ostentaven en sos establiments la figura d' una dona provehida de bacallans y pexos, y que tenia set peus. Era lo símbol de la Quaresma, y á cada setmana que passava se li'n treya un: quan no'n quedava cap, havia arribat la

Pasqua. La afició que sempre ha tingut lo poble barceloní á aprofitar totes les ocasions de sortir al camp, ha fet que lo dimecres de Cendra quedés la ciutat poch menys que despoblada, ja en los dies de nostres passats. Los que s' quedaven en la ciutat solien arribarse fins als portals pera veure la gentada que retornava, especialment, per lo portal del Angel, que sembla era lo quin se tancava més tart, y per lo qual s' havia calculat que hi entraven en tal dia més de 40 mil persones.

Entretant, en mitg de la quietut y soledat que regnava per tot arreu, la *Processó de la Cendra* feya son curs cap á la iglesia del convent de la Mercé, organísada per la Congregació de la Mare de Déu de la Bona Mort, fundada á principis del segle passat per lo Venerable Dr. Geroni Talavera, gran missioner del Principat. Fou establerta en lo convent de Sant Agustí vell y, quan aquest s' enderrocá per manament de Felip V pera ésser substituït per lo que es quartel d' artilleria de montanya, passá al de Santa Catarina, des de hon, després dels successos del any 35, buscá aculliment en la capella del Colegi del Bisbe, situat en la Rambla dels Estudis, y, al cap de pochi anys, en la iglesia de Santa Clara, avans que hi tornessen les monges, y, des de uns cinquanta anys, en la del Oratori de Sant Felip Neri, quan tal volta encara era iglesia dels francesos degut á la iniciativa del cónsul de França Mr. Ferrán de Lesseps.

Mes, la susdita processó, que d' alguns anys á aquesta part torna á ferse entre major concurs, no es tan antiga com la Congregació, la qual, ab sos impropis y pendons de les sibiles, sols se mostrava en públich per assistir á la processó del Divendres Sant que sortia de la Mercé, y aixís es que sortí per primera vegada lo Dimecres de Cendra 24 de Febrer del any 1819, pera anar á visitar la Mare de Déu de la Soledat que s' venera en la capella del Sagriment de la últimament citada iglesia y guanyar la Indulgencia Plenaria que'n havia concedit lo Papa Pío VII.

Sant Medi.—Lo dia 3 de Març se recorda á aquest pagés vallesá qui, per ses creencies cristianes, sofrí martyri en temps del bisbe Sant Sever. No contarem la llegenda de les faves que al mateix temps que eren sembrades, floríen y granaven pera desorientar als perseguidors d' aquell ilustre prelat: prou coneguda es. Sols farém esment de que no s' ha encara perdut la costum d' anar á visitar la ermita del Sant, situada darrera les montanyes que s' troben després de Gracia y en lo mateix punt, segons tradició, ahon existí la casa d' aquell sant varó, qui be podria ésser lo patró dels pagesos de Catalunya junt ab Sant Galderich, també pagés. De Barcelona, de Gracia y de diferentes poblacions del Vallés y de la part del Llobregat, es festejada la memoria del insigne mártir, reunintse allí, en aquell hermosíssim y pintoresch plá de son santuari, una aglomeració extraordinaria de gent més ó menys devota. No hi manca alguna colla formada exclusivament pera assistirhi ab sa bandera. Anys enrer, dels obradors d' argenteres d' aquesta ciutat sortien pera assistir á aquest aplech, lo més important que s' efectua pels voltants de Barcelona, molts de dit ofici, los quals se cuydaven d' emboniquir l' altar de Sant Medi ab richs adornos de plata, degut en molta part á la iniciativa dels acreditats germans Torruella, verdaders entussiasmes dels bons recorts de la Patria y excelents artistes, un dels quals, En Joseph, es ara difunt.

RAMÓN N. COMAS.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St. Francesch, 5.